Twee varianten van nieuwe werkvormen van werkplekken
Datum: 17 januari 2020
Van [redacted] (OOV)

Burgemeester,
In de staf van 13 januari gaf je aan dat de brief met bijlagen nog concretere opties moet schetsen, met meer aanzet voor de politieke discussie, de raad meenemen in het verbeelden van die varianten. Daarbij voor- en nadelen aangeven, suggesties voor locaties. Met dilemma's die aan de raad kunnen voorgelegd.
In dit stuk hebben we deze opdracht uitgewerkt, we bespreken dit a.s. maandag met je (na akkoord, verwerken we het in de brief en bijlagen).
Je treft hier ook een bijlage met de aan de Commissie toegezegde eerste uitwerking van de consequenties van het sluiten van ramen.

Opzet van deze notitie
We schetsen hierna twee varianten van nieuwe werkplekken voor sekswerk:

A. *Prostitutiehotel met werkplekken voor online klantenwerving en werkplekken voor inpandige raamprostitutie*
B. *Erotisch centrum (variant A uitgebreid met seksclub, erotisch vermaak en niet-erotische functies)*

Deze varianten vergelijken we aan de hand van een aantal criteria. In deze fase staat de wenselijkheid van de varianten centraal, niet of deze uiteindelijk ook in die specifieke vorm kan worden gerealiseerd[1].

Je treft hierna achtereenvolgens:
1. de randvoorwaarden bij een alternatief buiten de wallen;
2. de niet-variabele factoren;
3. de toetsingscriteria waarop de varianten beoordeeld worden;
4. omschrijving van varianten A en B (met impressie en locatiesuggesties);
5. voor – en nadelen van varianten A en B adhv de toetsingscriteria;
6. vragen ter bespreking maandag, met mogelijke dilemma's om aan raad mee te geven;

1. *<u>Randvoorwaarden voor een alternatief buiten de Wallen/Singel</u>*

- De variant moet invloed hebben op de drukte en daarmee gepaard gaande overlast op de Wallen. Het is niet de bedoeling het sekswerk in de stad uit te breiden. Wel moet sekswerkers voldoende mogelijkheid worden geboden te werken op een vergunde werkplek.
  Dit betekent dat het creëren van nieuwe werkplekken elders, zal worden gecombineerd met afname op termijn van het aantal werkplekken op de Wallen.
- De variant zal overlast en de negatieve gevolgen van de etalagefunctie van sekswerkers zoveel mogelijk moeten voorkomen. De huidige bejegening van de sekswerkers door grote groepen toeristen is niet meer van deze tijd. Bij de nieuwe werkplekken moet dit voorkomen worden door in elk geval de toegankelijkheid voor de 'kijk en feest-toerist' aan banden te leggen.
- De variant moet voor klanten en sekswerkers goed bereikbaar zijn: in ieder geval met OV, mogelijk ook met auto. Voor het trekken van bezoekers die nu naar de Wallen gaan is een niet te afgelegen locatie van belang.

[1] Of een variant uiteindelijk haalbaar is, hangt af van vele en diverse factoren. Denk aan locatie, de eigendom van de grond, de (ver)bouwkosten, de aantrekkelijkheid voor ondernemers om te investeren. Die beoordeling kan pas in de volgende fase.

- Kwaliteit van de werkplekken is randvoorwaarde: deze plekken moeten aangenaam zijn om te werken en te verblijven en ook goed schoon te houden, met redelijke huurprijzen voor de werkplekken, toegang minder validen etc.
- De variant moet ook sekswerkers faciliteren die op dit moment kiezen voor het onvergunde circuit. Het moet een aantrekkelijk alternatief bieden ten opzichte van de onvergunde sector sekswerkers verleiden te kiezen voor vergunde werkplekken die schoon en veilig zijn.
- De variant moet aantrekkelijk zijn voor zowel sekswerkers als voor klanten. Ten eerste voor de 'vraag-gerichte klant' (de klant die specifiek komt voor de seksuele dienstverlening en niet voor de Wallensfeer, de kroegen en coffeeshops). Ten tweede moeten de werkplekken in bepaalde mate aantrekkelijk zijn voor de 'beschikbaar aanbod-klant': uit de verkenning van Schreurs blijkt dat de vraag naar sekswerk bij een aanzienlijk deel van de klanten nog niet specifiek aanwezig is als ze naar de Wallen gaan. De vraag ontstaat vaak pas ter plaatse, door de mix van sfeer, horeca, (soft)drugs en aanbod van raamprostitutie. Dit noemen we de 'beschikbaar aanbod-klant', deze zorgt voor een groot deel van de omzet van de raamsekswerkers op de Wallen[2]. Indien dit segment niet naar de nieuwe variant komt, dan is die variant minder aantrekkelijk voor sekswerkers die nu kiezen voor het vergunde circuit op de Wallen. Daarbij geldt wel: deze 'beschikbaar aanbod klant' zorgt voor een groot deel van de overlast en voor respectloze bejegening van sekswerkers. *(zie onder paragraaf 7 de vraag in hoeverre je deze 'beschikbaar-aanbod klant' wilt faciliteren)*

2. <u>*Niet-variabele factoren*</u>[3]

In beide varianten zijn de volgende factoren gelijk:

- 100 werkplekken
- 'Klassiek exploitatiemodel' met meerdere exploitanten om monopolypositie te voorkomen. Dit is de meest logische keuze. De gemeente blijft in haar rol als bevoegd gezag, vergunningverlener[4].

[2] Op de Singel komen meer vraag-gerichte klanten (en meer Nederlandse klanten).
[3] Zie onderbouwing in bijlage deel 1
[4] Andere exploitatiemodellen zijn niet passend/ te kwetsbaar: *Zelfbeheer door sekswerkers:* vergelijk met MRL, dat komt amper van de grond, te kwetsbaar; een *Stichting met een maatschappelijk doel*: te kwetsbaar, geen ervaren partijen; *Gemeente als exploitant*: gemeente als marktpartij past niet bij de rol van de gemeente als vergunningverlener/bevoegd gezag

3. *Beoordelingscriteria:*

Navolgende beoordelingscriteria a t/m e zijn gerelateerd aan de drie uitgangspunten bij de scenario's[5]: criteria a, c en e vallen onder uitgangspunt 1 en 2, criteria b en d vallen onder uitgangspunt 3.

a. Vindbaarheid/ zichtbaarheid[6] sekswerkers, sociale veiligheid sekswerkers onderling
b. Overlast op nieuwe locatie
c. Aantrekkelijkheid voor sekswerkers:
   c1. vrouwen/mannen/trans/cis
   c2. aantrekkelijk voor raamsekswerker/niet-raamsekswerker
d. Aantrekkelijkheid variant voor klanten/toeristen (beïnvloeden drukte Wallen):
   d1. vraag-gerichte seksklant
   d2. 'beschikbaar aanbod klant'
   d3. 'kijktoerist'
e. Bejegening sekswerkers

Toelichting bij criterium d: De aantrekkelijkheid voor deze groepen is van belang voor de invloed die een variant kan hebben op de overlast van deze groepen op de Wallen. Des te meer van deze groepen naar de nieuwe locatie gaan, des te meer kan de overlast door de drukte op de Wallen beïnvloed worden.

4. *Omschrijving varianten A en B*

Gezien de randvoorwaarden en de analyse[7] van de behoeften vanuit de branche (sekswerkers, klanten en ondernemers in de seksbranche[8]), de te verwachten impact op de openbare ruimte (belangen omwonenden/andere ondernemers) is het logisch de discussie te voeren aan de hand van de volgende twee varianten.

A Prostitutiehotel met face to face werving én internetwerving

Dit hotel is exclusief ingericht voor uitsluitend sekswerk. In dit hotel zijn twee soorten werkplekken: werkplekken voor 'face-to-face' werving, en werkplekken voor werven via internet. Face-to-face werving gebeurt door sekswerkers die in de deuropening van een hotelkamer of een raam zitten. Dit lijkt op de huidige raamprostitutie in Amsterdam, maar in het hotel wordt de toegankelijkheid tot de prostitutie-zone beperkt doordat je via een entree de inpandige zone (met sekswerkers in de deuropeningen) of een afgesloten hof binnenkomt.

---

[5] Uitgangspunt 1: Waarborgen van mensenrechten (Emancipatie: keuzevrijheid en zelfstandigheid (binnen de vergunde branche of om uit de branche te stappen); Gelijke en waardige behandeling zonder onderscheid naar afkomst, gender, geaardheid en beroep; Veiligheid en bescherming (toegang tot zorg en hulp, handhaving/ toezicht); Goede en menswaardige werkomstandigheden)
Uitgangspunt 2: Voorkomen en bestrijden van ondermijnende activiteiten in de raamprostitutie (Tegengaan van mensenhandel (seksuele/arbeidsuitbuiting); Tegengaan van witwassen/fraude.)
Uitgangspunt 3: Voorkomen en bestrijden van overlast voor bewoners en andere ondernemers (Aanvaardbare drukte; Normaal/respectvol gedrag van bezoekers; Voorzieningen die aansluiten bij woon- en werkomgeving; Schone openbare ruimte.)

[6] De drieslag 'Vindbaarheid, zichtbaarheid en daardoor de mogelijkheid tot investeren in langjarig contact' zijn volgens alle ketenpartners de essentie voor aanpak misstanden en mensenhandel en verbeteren werkomstandigheden sekswerkers.

[7] Zie bijlage deel 1.

[8] Voor het slagen van een alternatieve werkplek is van belang dat de verschillende typen sw er willen werken; ivm uitgangspunt 1 'positie sekswerkers' ook rekening houden met zeer kwetsbare sw zoals mannelijke en transgenders

Voor de louter 'kijktoerist' is het betreden van het gebouw een forse drempel in vergelijking met raambordelen die aan de openbare weg grenzen. Dit geldt ook voor de 'beschikbaar aanbod-klant'. Daarnaast hebben sekswerkers de mogelijkheid vanuit een hotelkamer klanten te werven via het internet.



Foto's 'raamprostitutie', links: Pascha in Keulen, rechts: Villa Tinto in Antwerpen

Het hotel is zeer ruimtelijk ingericht, met heldere zichtlijnen en kwalitatief hoogwaardig interieur. Openheid staat centraal: er zijn geen smalle, donkere, doodlopende gangen. Elke verdieping bestaat uit een grote plaza waardoor er een goede oriëntatie en overzicht is en ook sociale controle. Alle kamers grenzen direct aan deze plaza die gelijkmatige en toch intiem verlicht is. De kamers zelf zijn ruim en licht, mede door de ramen aan de buitenkant van het gebouw. Op de begane grond zorgt een kleine bistro voor enige levendigheid. Daar is ook een huiskamer voor sekswerkers, en ruimte waar vanuit desgewenst ketenpartners als politie en zorgpartijen (GGD, P&G, vertrouwenspersoon voor sekswerkers) kunnen werken. Op de bovenste verdieping zorgt een groot glazen dak voor veel daglicht of uitzicht op een sterrenhemel.
Het hotel biedt werkplekken aan zowel vrouwelijke, mannelijke als trans-sekswerkers. Zij kunnen van beide manieren van werven gebruik maken. De werkplekken van deze groepen zijn op aparte verdiepingen om de verschillende klanten te scheiden en ook relatieve anonimiteit te bieden.
Door het ruimtelijke ontwerp ervaren het intensieve beheer van de ruimte én van de kamers wordt een norm gesteld waar bezoekers zich onbewust conformeren, criminaliteit en overlast worden op deze manier (deels) voorkomen.
Onopvallend zijn beheerders en security aanwezig die kunnen reageren op een alarm via de noodknoppen die op alle kamers aanwezig zijn. Ook kunnen zij bij de ingang ongewenste bezoekers als dronken groepen toeristen tegenhouden.
Via een digitaal systeem loggen sekswerkers in en doen zij betalingen voor de kamerhuur. De exploitant heeft toegang voor het ophalen van zijn bedrijfsgegevens en controleurs van gemeente of politie kunnen op elk moment zien wie er in het gebouw aan het werk zijn. Hierdoor zijn de sekswerkers gezien de omstandigheden zo goed mogelijk vindbaar en zichtbaar.
Vanwege het naar binnen gerichte karakter van het gebouw (aan de buitenkant zie je niet veel bijzonders, je moet weten dat het hier zit) is er beperkte impact op de openbare ruimte rondom het hotel. Wel is er de komst en vertrek van bezoekers en sekswerkers.

B Erotisch centrum
Het erotisch centrum is een 'prostitutiehotel plus plus plus': hier wordt in ieders wensen voorzien. De plussen zijn een seksclub, een sekstheater en ook zijn er niet-seksgerelateerde functies zoals horeca, een beautysalon, een kapper, een zonnestudio en een B&B voor sekswerkers. Deze variant trekt alle groepen klanten.

Het centrum biedt daarmee mogelijkheden voor veel verschillende typen sekswerkers en veel verschillende type klanten. De functies zijn verdeeld over vijf verdiepingen: op de bovenste verdieping is het sekstheater en een seksclub. Op de begane grond zitten de meer laagdrempelige functies als de beautysalon, de zonnestudio, het restaurant, de huiskamer voor sekswerkers en op de tussenliggende verdiepingen zijn gescheiden delen ingericht voor vrouwelijke, mannelijke en trans-sekswerkers. Deze verdiepingen zijn ontworpen zoals het prostitutiehotel.

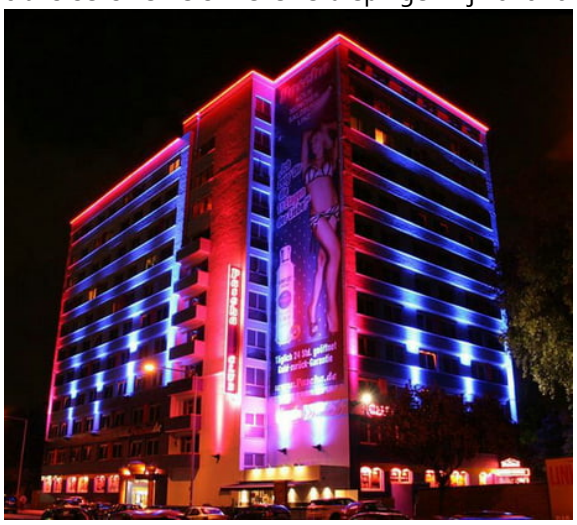


Erotisch centrum Pascha in Keulen

Locaties

Het prostitutiehotel of het erotisch centrum kunnen op verschillende locaties in de stad gerealiseerd worden. Amsterdam laat zien dat sekswerk een normaal beroep is door de nieuwe werkplekken in te bedden in het centrale stedelijke weefsel. De locatie is buiten de Wallen, omdat we dat gebied willen ontlasten. Wel ligt het gebouw in het stedelijk gebied, het is niet weggestopt op een industrieterrein, maar ook geen onderdeel van een van de huidige drukbezochte uitgaansgebieden in Amsterdam. De overlast blijft zeer beperkt omdat er geen reden is tot verblijf in de openbare ruimte rond het hotel.

Er zijn tal van verschillende locaties denkbaar, we noemen hier een aantal suggesties die nog verder worden onderzocht:

- Zuidas: goed bereikbaar en hier zijn de ramen goed te combineren met andere functies waardoor een levendig gebied ontstaat dat 24/7 in gebruik is.
- Het Marineterrein ligt centraal, er zijn geen bewoners op het terrein en de 'loop' van de Wallen kan op hier goed naartoe geleid worden.
- HavenStad: nog in ontwikkeling en kan daardoor mogelijkheden tot inpassing bieden.
- Leegstaande gemeentewerven.
- Sloterdijken
- Incourante winkelcentra (Buikslotermeer)
- Een tunnel naast een toekomstige voetgangerstunnel onder het IJ van CS naar Overhoeks is zeer centraal gelegen en de raambordelen zorgen samen met andere functies voor verlevendiging.

5. *Voor- en nadelen varianten A en B*

Varianten A en B komen overeen inzake de geboden werkplekken voor face tot face werving en werving via internet. Ook komen ze overeen qua toegankelijkheid voor klanten: er is een centrale toegang tot de prostitutiezone (begane grond hof of op verdieping). Varianten A en B scoren dus

hetzelfde op criteria a (vindbaarheid), c (aantrekkelijkheid voor sekswerkers) en e (bejegening sekswerkers).

Variant B biedt extra erotische en niet-erotische functies. Daarmee heeft variant B meer aantrekkingskracht op de aanbod-gestuurde klant en deels ook op de meer reguliere toerist die komt voor de sfeer van horeca gemixt met erotisch entertainment.
Voordeel van variant B is dus dat deze mogelijk meer invloed heeft op de drukte op Wallen (criterium d: aantrekkelijkheid voor klanten/toeristen). Door de mix van functies kan immers eenzelfde contingent bezoekers worden aangetrokken als dat nu naar de Wallen gaat. Vanuit oogpunt van sekswerkers is deze variant voordelig door extra potentiele klandizie.
Mogelijk nadeel van variant B dat deze naar verwachting meer overlast veroorzaakt door de grotere en meer diverse bezoekersstroom. Deze overlast is wel beperkt doordat er in de openbare ruimte geen functies zijn die verblijf stimuleren. Dat betekent dat meer beheersmaatregelen nodig zijn om overlast te voorkomen.
Bijkomend nadeel B kan zijn dat het implementeren van een dergelijk erotisch centrum complexer is door de vele gebruiksfuncties.

6. *<u>Dilemma's ter bespreking met burgemeester</u>*

Mbt de genoemde uitgangspunten voor de varianten

- Akkoord om in de brief te expliciteren dat het creëren van nieuwe werkplekken logischerwijs altijd in combinatie zal moeten zijn met ramen sluiten op Wallen, gelet op de doelstellingen 1.ontlasten van de Wallen en 2. het bieden van een vergund alternatief aan sekswerkers?

Mbt de markt

- De 'beschikbaar aanbod-klant' die niet specifiek naar de Wallen komt voor een sekswerker maar uiteindelijk wel klant wordt doordat hij rondloopt in de mix van horeca, drugs en raamsekswerk, vertegenwoordigt een aanzienlijk deel van de vraag naar raamseks op de Wallen. Indien ervoor zou worden gekozen om het raamsekswerk niet meer aan te bieden binnen die mix van horeca en drugs, zal naar verwachting dus vanuit het segment 'beschikbaar aanbod- klant' de vraag naar raamsekswerk afnemen/ vervallen.
  Dit kan wel negatief uitvallen voor de sekswerkers die nu achter de ramen op de Wallen werken: voor hen is er minder werk dan.
  Ben je akkoord dat in de raadsbrief dit als dilemma wordt voorgelegd: 'In hoeverre wil de gemeente de aanbod-gestuurde klant faciliteren? Optie B faciliteert die klant meer dan optie A.'

- In Den Haag willen ze raamexploitanten verplaatsen naar een nieuwe locatie. Dat zou zeer aanzienlijke kosten (onteigening) kunnen besparen, maar nadeel is dat dit je kan beperken in je vrijheid om tot een optimale vormgeving van het alternatief te komen en je vrijheid tot optimale selectie van exploitanten te komen, er zijn weinig echt goede exploitanten (zie ook de bijlage waarin dit wordt toegelicht). Er heeft zich een exploitant gemeld uit het Singelgebied die goed bekend staat en die geïnteresseerd is in deze variant.
  Wil je deze optie van 'vrijwillig verhuizen van exploitanten naar nieuwe locatie' als dilemma voorleggen aan de Raad of zij dat zouden willen?

Mbt de brief

- specifieke locaties in de raadsbrief noemen? R&D voert nu een quickscan uit naar locaties. Advies is om de voorbeelden van locaties niet in de brief te vermelden, maar op zijn

hoogst mondeling in cie. AZ te noemen. In brief noemen van locaties geeft risico op onrust bij omwonenden en bijvoorbeeld ook in verhoudingen met belanghebbenden etc. Dat kan ook het proces bemoeilijken.

- Heeft u op dit moment al een duidelijke voorkeur voor A of B?
  Zo ja, wil je deze voorkeur dan al in brief aangeven? Als de Raad zich daar ook in kan vinden, dan kan die voorkeursrichting weer verder worden uitgewerkt (conform de vervolgstappen genoemd in brief: verder onderzoek, businesscase, etc, planning gereed voor de zomer).

@pierre: bij staf bevestigde BM dat akkoord is dat we nu koersen op erotisch centrum met 100 werkplekken volgens klassiek exploitatiemodel, maar dat willen we maandag uiteraard nogmaals toetsen. Dat gezegd zijnde, wij kunnen tot aan Cie AZ 2702 wel door met ons werk ook al weten we nog niet of BM en Raad voor A of B gaan. Ook R&D kan door met een quickscan tegelijkertijd naar beide varianten. Voor de businesscase die we iets later, als de contouren duidelijker zijn, moeten opstellen is wel erg gewenst dat dit niet van 2 varianten hoeft te worden gedaan.